

Φωτ. Μ. Καπόν - Γ. Μοντεβελίς

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακροπόλεως δημιουργήθηκε το 1987 από την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με την Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως, με σκοπό να διευκολύνει την επαφή, τόσο των παιδιών της σχολικής ηλικίας όσο και άλλων που ενδιαφέρονται, με την τέχνη και την αρχιτεκτονική της κλασικής αρχαιότητας καθώς και με τα μεγάλα έργα συντηρήσεως και αναστηλώσεως που πραγματοποιούνται στον Ιερό Βράχο.

Στόχος του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακροπόλεως είναι να βρεθούν οι τρόποι με τους οποίους το πολύπλευρο παιδευτικό δυναμικό που αντιπροσωπεύει η Ακρόπολη να αποδώσει κατά το μέγιστο σε εκπαιδευτικές διαδικασίες και σε μεθόδους διδασκαλίας, οι οποίες να έχουν όσο γίνεται γενικότερη εφαρμογή στην εκπαίδευση μέσα από τον κλασικό κόσμο.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε αρχαιολογικούς χώρους και σε μουσεία δεν αποτελούν ένα ακόμη σχολικό μάθημα. Ουσιαστικά προσφέρουν ένα εναλλακτικό είδος διδασκαλίας, που άλλοτε μπορεί να είναι αυτοτελές, άλλοτε παράλληλο και άλλοτε επάλληλο με το αναλυτικό πρόγραμμα. Τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα εντάσσονται στη διδακτέα ύλη, εμπλουτίζοντας τη διδασκαλία, τις περισσότερες φορές σε συνδυασμό και με άλλα αντικείμενα εκπαίδευσης. Η δημιουργική συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης, η βιωματική προσέγγιση και η αισθητική καλλιέργεια μπορούν να αποκτήσουν νέες διαστάσεις χάρη στη διδασκαλία "μέσα από τα μνημεία". Η φιλολογική πηγή, το διδακτικό εγχειρίδιο πρέπει να συμπληρώνονται με την επαφή με τα ίδια τα μνημεία.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει μόνος του εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε έναν αρχαιολογικό χώρο. Προϋποθέσεις όμως είναι (εκτός από την αγάπη για το αντικείμενο) η προηγούμενη μελέτη και τα εφόδια αρχαιολογίας και ιστορίας της τέχνης που πρέπει να αποκτήσει. Παράλληλα, καθώς τέτοια μαθήματα δεν είναι θεσμοθετημένα, η επιτυχία έχει άμεση σχέση με τη διάθεσή του για περισσότερη δουλειά, η οποία συνήθως προσφέρεται σε εθελοντική βάση.

Ο τρόπος που ο κάθε εκπαιδευτικός συνδυάζει ένα θέμα από την αρχαιότητα με το αναλυτικό πρόγραμμα και το εντάσσει στην ενότητα που διδάσκει σχετίζεται με τη φαντασία του, η οποία βεβαίως καλλιεργείται και μπορεί να εξελιχθεί. Οφείλει ο ίδιος να γνωρίζει το θέμα, να ξέρει τις δυνατότητές του, ώστε να μην παρεκτραπεί η πορεία των μαθητών κατά τη διαδικασία, κάτι που θα προκαλέσει την απογοήτευσή τους. Ο στόχος του και το διάγραμμα που θα ακολουθήσει πρέπει να είναι σαφή και ξεκαθαρισμένα στο μυαλό του από πριν. Ο εκπαιδευτικός συνήθως έχει συνειδητοποιήσει ότι οι μαθητές των σχολείων μπορούν να κάνουν κυρίως δευτερογενή έρευνα και όχι πρωτογενή. Εξάλλου η διαδικασία, κατά την οποία ο εκπαιδευτικός καλείται να είναι ο καταλύτης και όχι ο καθοδηγητής κατά την επιλογή και την επεξεργασία των θεμάτων, είναι ζήτημα ισορροπίας, που επίσης μπορεί να γίνει αντικείμενο διδασκαλίας στους εκπαιδευτικούς. Στο τεύχος ετούτο της «Αρχαιολογίας» έχουν συγκεντρωθεί και δημοσιεύονται 53 ομιλίες εκπαιδευτικών, οι οποίες έχουν κοινή αφηρητή τη σχέση με την Ακρόπολη. Οι ομιλίες αποτελούν τις ανακωκώσεις που έγιναν στις τρεις Ημερίδες με θέμα «Εκπαιδευτικοί και Προγράμματα για την Ακρόπολη», που οργάνωσε η Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων το 1991, το 1993 και το 1994. Με τη δημοσίευσή τους κλείνει ένας κύκλος έξι χρόνων συνεργασίας του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων με τους εκπαιδευτικούς.

Τα ολοκληρωμένα αποτελέσματα των μαθητικών εργασιών πρέπει πάντοτε να αντιμετωπίζονται με το σεβασμό που αξίζει στα τελειωμένα έργα, παράλληλα δε αυτά εικονογραφούν και περιγράφουν με τον καλύτερο τρόπο τη διαδικασία που ακολουθήθηκε. Κύριο ενδιαφέρον μας όμως, ο βασικός στόχος του Τμήματος, είναι να παρουσιασθεί η διαδικασία της διδασκαλίας περισσότερο από τα αποτελέσματά της. Να φανεί δηλαδή κατά πόσον, παράλληλα με τα στοιχεία της γενικής παιδείας, επέτυχε και η ειδικότερη εκπαίδευση των μαθητών μέσα από τη διαδικασία των προγραμμάτων και από τη συμμετοχή τους στην έρευνα, και όχι τόσο η δημιουργία ενός τελειωμένου εντύπου ή κάποιου έργου τέχνης.

Ο κάθε εκπαιδευτικός αντιμετωπίστηκε από το Τμήμα μας ατομικά, ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητές του. Σε κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις η συνεργασία στάθηκε σχεδόν αδύνατη. Η καλύτερη συνεργασία που είχαμε, η πιο εποικοδομητική και για τις δύο πλευρές, υπήρξε με τους εκπαιδευτικούς που, πάνω απ' όλα, αγαπούν τη δουλειά τους. Παράλληλα, η κριτική τους αντιμετωπίστηκε από το Τμήμα μας με σοβαρότητα. Τα ερωτηματολόγια, που συμπλήρωσαν ευγενεία πολλοί απ' αυτούς, μας βοήθησαν να βελτιωσουμε και να προσαρμόσουμε τα προγράμματα σε πραγματικές ανάγκες.

Στην Ακρόπολη έχουμε την τύχη να υπηρετούμε έναν αρχαιολογικό χώρο με μνημεία που αποτελούν πρότυπα της ευρωπαϊκής τέχνης και αρχιτεκτονικής και όπου οι προσπάθειες για την προστασία και τη συντήρησή τους είναι πρωτοποριακές για όλο τον κόσμο.

Το μέλλον της συντήρησης των μνημείων της Ελλάδας βρίσκεται στα χέρια των ειδικών επιστημόνων που έχει τοποθετήσει ως θεματοφύλακα το κράτος, αλλά και στα χέρια των Ελλήνων που κατοικούν τη χώρα. Παράλληλα, το μέλλον της παιδείας βρίσκεται στα χέρια των εκπαιδευτικών. Η άμεση γεινιάση του σχολείου με τα μνημεία της αρχαιότητας, όχι μόνο στην Ακρόπολη αλλά σε όλη την Ελλάδα, είναι πρόκληση για διδασκαλία. Ο μαθητής, που εύκολα τα επισκέπτεται και θα τα βλέπει σε όλη τη τη ζωή, πρέπει να τα γνωρίσει και να μάθει να τα αγαπά και να τα σέβεται.

Στόχος μας είναι, παράλληλα με την αποκατάσταση των κλασικών μνημείων στην Ακρόπολη, να γίνει βαθμιαία η διαμόρφωση μιας νέας γενιάς δασκάλων, που θα μπορέσει, έχοντας βασικά εφόδια αρχαιολογίας, να κατανοήσει το μήνυμα της αρχαίας τέχνης και να αποκτήσει άμεση βιωματική εμπειρία του μεγαλείου της. Είναι να παίξουμε το ρόλο του ενδιάμεσου μεταξύ του ερευνητή (αρχαιολόγου, αρχιτέκτονα) και του εκπαιδευτικού.

Είναι, τέλος, να εφοδιάσουμε τη νέα γενιά παιδιών, αυτών που ως πολίτες θα πάρουν στο μέλλον την ευθύνη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, με περισσότερες γνώσεις, οξυμμένη ευαισθησία και συναίσθηση ευθύνης και συμμετοχής στην ανθρωπιστική παιδεία, που αποτελεί τη βάση του ελληνικού πολιτισμού.

Το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακροπόλεως πιστεύει ότι με τη δημοσίευσή των Πρακτικών στο παρόν τεύχος πραγματοποιείται ένα ακόμη βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

Κορηλία Χατζηασλάνη

Αρχιτέκτων - Αρχαιολόγος
Υπεύθ. Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Εφορείας Ακροπόλεως